

II- EL GREC, LENGUA FLEXIVA. FUNCIÓN DELS CASOS DECLINACIONES I ENUNCIAT

El grec pertany al grup de les **llengües flexives**. La **flexió** es un procediment morfològic que permet a una llengua expressar les funcions sintàctiques mitjançant morfemes desinencials afegits a l'arrel d'una paraula o bé al terme format per l'arrel i un sufix.

Altres llengües només fan servir les preposicions, com el català o el castellà. El grec fa ús dels casos i també de les preposicions, les quals regeixen un cas determinat. Cadascuna de les diverses formes que pot tenir un nom, un article, un adjectiu o un pronom, segons la seva funció sintàctica dins l'oració, rep el nom de **cas**.

πόλεμος πόλεμον τίκτει: *La guerra engendra guerra*

Altres frases:

Ὁ ἄνθρωπος φιλόζωος

ὦ ἀγαθὲ ἄνθρωπε, ἐν τοῖς τοῦ θεοῦ λόγοις οὐ πιστεύεις;

Ὁ θάνατος τὸν καλὸν ἀγαθὸν ἄνθρωπον διώκει, καίπερ οἱ θεοὶ αὐτὸν φιλοῦσιν

Οἱ νόμοι φυλάττουσι τὸν τοῦ ἀνθρώπου βίον

Τῷ ἀνθρώπῳ τὸ ἀργύριον ἐστὶ θεός

Οἱ ἄνθρωποι φιλόζωοι

ὦ ἀγαθοὶ ἄνθρωποι, ἐν τοῖς τοῦ θεοῦ λόγοις οὐ πιστεύετε;

Ὁ θάνατος τοὺς καλοὺς ἀγαθοὺς ἀνθρώπους διώκει, καίπερ οἱ θεοὶ αὐτοὺς φιλοῦσιν

Οἱ νόμοι φυλάττουσι τοὺς τῶν ἀνθρώπων βίους

Τοῖς ἀνθρώποις τὸ ἀργύριον ἐστὶ θεός

En aquestes frases veiem una mateixa paraula amb morfemes desinencials diferents. Els morfemes ens assenyalen la funció sintàctica de la paraula **ἄνθρωπο-**

CASOS I FUNCIONS

En grec hi ha cinc casos, cadascun dels quals té una funció sintàctica pròpia:

- **Nominatiu** per a la funció de **subjecte** i **d'atribut**. (Subj. / Atr.)
- **Vocatiu** per a la funció de **l'exclamació** o **invocació** a algú.
- **Acusatiu** per a la funció de **complement directe** (CD, OD), i de complement circumstancial de direcció, si porta preposició davant (CC)
- **Genitiu** per a la funció de **complement del nom** (CN), de complement circumstancial de procedència si porta preposició davant (CC) i a vegades de complement de règim verbal (CRV)
- **Datiu** per a la funció del **complement indirecte** (CI, OI), i de circumstancial d'instrument de locatiu si porta preposició davant (CC).

- Seguint el model de les frases anteriors, construeix frases en català que en grec tindrien les següents formes de la paraula θεο- *el déu, la divinitat*. Fixeu-vos en la funció sintàctica.

Nom. sg.: - θεός

Voc. sg.: - θεέ

Acus. sg. - θεόν

Gen. sg.: - θεοῦ

Dat. sg.: - θεῷ

Nom. pl. - θεοί

Voc. pl.: - θεοί

Acus. pl.: - θεούς

Gen. pl.: - θεῶν

Dat. pl.: - θεοῖς

- Com es flexionaria la paraula ἵππο- ?

- Arrel (Lexema) i Desinència (Morfema)

Com hem vist, l'arrel o lexema forma la base amb valor semàntic, a la qual s'afegeixen altres elements, els morfemes, amb valor lèxic i gramatical.

- Paraules flexives i no flexives

Hi ha paraules **no flexives**, invariables, com les *conjuncions, adverbis, interjeccions i preposicions*.

I **paraules flexives** amb **flexió nominal**: *noms, adjectius, pronoms, article* o **flexió verbal**: *verbs*

- Arrel, tema i desinència

Arrel: és la base lèxica, semàntica d'una paraula. Mitjançant sufixos i sistemes de derivació obtenim una família de termes emparentats:

λόγ-ο-ς	λογ-ισμ-ός	λέγ-ο-μεν
ἄ-λογ-ο-ν	ἐ-λέγ-ο-μεν	πρό-λογ-ο-ς
κατά-λογ-ο-ς	εὖ-λογ-ο-ς	ἀπο-λογ-ία
λέξις < * λέγ-σι-ς		

Arrel: λογ- λεγ- L'arrel és l'element invariable de la paraula, en la part consonàntica; la part vocàlica admet certa variació: és l'anomenada "Alternança vocàlica"

γένος / γι-γν-ε-σθαι / γον-εύ-ς
τέμ-νω / ἄ-τομ-ος / τέ-τμ-η-κ-α
δό-σι-ς / δῶ-ρον

Compara amb l'anglès:

sing, sang, sung / drink, drank, drunk, /drive, drove, driven / blow, blew, blown

Tema:

- és l'arrel amb el sufix derivatiu al qual s'afegeixen les desinències.

λόγο-, λογισμό-

- i a vegades anomenem tema a la vocal d'unió entre l'arrel i la desinència **λόγ-ο-ς**

Desinència: són els morfemes finals que indiquen la funció d'una paraula i que tenen un valor gramatical

- als noms indiquen el cas, gènere, nombre: σοφία-ς / σοφία / σοφί-αις

- als verbs indiquen la persona, el nombre, el temps, el mode, la veu: ἐ-λέγ-ο-μεν

Molt sovint és difícil distingir l'arrel o tema de la desinència, per contraccions o altres alteracions fonètiques: λόγων < * λόγ-ο-ων

EL SUBSTANTIU: LES DECLINACIONS I L'ENUNCIAT

El substantiu grec està format per: **Arrel (o Tema) + Desinència.**

Segons la vocal o consonant final de l'arrel o tema, classifiquem tots els substantius grec en tres grans grups:

- **Noms de tema en -α/-η** (1ª declinació): δόξα- <*δόξᾱ , δίκη- <*δικᾱ-)
- **Noms de tema en -ο/-ε** (2ª declinació o declinació temàtica) πόλεμο-/πολεμε
- **Noms atemàtics** (3ª declinació o declinació atemàtica) Aquests noms no presenten cap vocal, cap "tema" entre l'arrel i la desinència:

κύκλωπ-	παιδ-	φύλακ-	ρήτωρ-
ήγέμον-	γέροντ-	τριήρεσ-	
πόλι-	ίχθυ-	βασιλευ-	

Podem saber a quin grup pertany cada substantiu per l'**ENUNCIAT: Nominatiu i Genitiu** (és habitual donar només la part final del genitiu). Aquest enunciat ens permetrà deduir les desinències que s'han d'afegir a cada arrel – tema per a formar els casos Nominatiu – Vocatiu – Acusatiu – Genitiu – Datiu, en sg. i pl.

ENUNCIAT: Nominatiu i Genitiu

Temes en -α/-η	<i>Fem.</i>	-α / -ας -α / -ης -η / -ης	χώρα-ας (χώρας) δόξα-ης (δόξης) μάχη-ης (μάχης)
	<i>Masc.</i>	-ας / -ου -ης / -ου	νεανίας-ου (νεανίου) ποιητής-ου (ποιητού)
Temes en -ο / -ε	<i>Masc-Fem</i>	-ος / -ου	δήμος -ου (δήμου)
	<i>Neutres</i>	-ον / -ου	ἄντρον -ου(ἄντρου)
Atemàtics	<i>Masc-fem-neutres</i>	? / -ος ? / -ους ? / -ως	φύλαξ -ακος (φύλακος) παῖς, παιδός φλεψ, φλεβός ήγεμών -όνος(ήγεμόνος) γέρων -όντος (γέροντος) ἄλς, ἄλός γένος, γένους τριήρης-ους (τριήρους) ρήτωρ -ορος (ρήτορος) πατήρ, πατρός βασιλεύς -έως (βασιλέως) πόλις-εως (πόλεως) ἄστυ -εως (ἀστέως)

ACTIVITAT

- Indica, fixant-te en el quadre dels enunciats, a quina declinació pertanyen aquests substantius: (si ho són: hi ha alguns que no són substantius)

- Escriu la forma completa del genitiu

Forma text	Enunciat	Declin.	Significat i derivats
ἵππος	ἵππος-ου		
χρόνος	χρόνος-ου		
ιατρός	ιατρός-ου		
γεωργός	γεωργός-ου		
ἄγροϋ	ἄγρός-οϋ		
λίθον	λίθος-ου		
οἶκον	οἶκος-ου		
Ἄθηνᾶ	Ἄθηνᾶ-ας		
σοφίας	σοφία-ας		
δίκης	δίκη-ης		
θεά	θεά-ας		
ὑγεία	ὑγεία-ας		
ἀναγκαία	ἀναγκαῖος-α-ον		
θαυμάζομεν	θαυμάζω		
μελίττων	μελίττα-ης		
διαίταν	διαίτα-ης		
τοξότης	τοξότης-ου		
όπλίτη	όπλίτης-ου		
φέρει	φέρω		
κήρυξ	κήρυξ-υκος		
έσθίει.	έσθίω.		
μάστιγι	μάστιξ-ιγος		
έλαύνεις	έλαύνω		
Μαραθῶνι	Μαραθῶν-ωνος		
έλληνικῆς	έλληνικός-ή-όν		
στρατιᾶς	στρατιά-ᾶς		
ήγεμών	ήγεμών-ώνος		
ταχύτης	ταχύτης-ητος		
σώζει	σώζω		
ίπέα	ίπέυς-εως		
Χρύσην	Χρύσης-ου		
Ἄπόλλωνος	Ἄπόλλων-ωνος		
ιερέα	ιερεύς-έως		
Ἄγαμέμνων	Ἄγαμέμνων-ωνος		
ἀτιμάζει	ἀτιμάζω		

Isop i la faula (vikipèdia)

- **Isop o Esop** (Aesopus, Αἴσωπος) va ser un escriptor de faules grec que va viure al segle VII aC i del que se'n desconeix la data exacta del naixement i la mort. Es conta d'Isop que va nàixer esclau. Les seves faules varen ser recuperades per Demetri de Falèron cap al 300 aC.
- **Biografia:** Hi ha poques dades sobre la biografia d'Isop i ja en l'època clàssica la seva figura real es va veure envoltada d'elements llegendaris. Segons la tradició, va néixer a Frígia (Isop és un riu), tot i que hi ha qui el feia originari de Tràcia, Samos, Egipte o Sardes. Va viure a la Grècia del segle VII aC. Sobre ell es van difondre una gran quantitat d'anècdotes i fins i tot descripcions sobre el seu físic recollides a la "Vida d'Isop", escrita el segle XIV per Planudo, un monjo benedictí, si bé és dubtosa la seva validesa històrica.
- **Les faules:** es basen en històries simples, protagonitzades per animals amb un missatge moral clar. L'objectiu és fomentar determinades virtuts o aconsellar com s'ha de comportar una persona en la vida quotidiana.

Faula "La llebre i la tortuga" - Χελώνη καὶ λαγῶς

Χελώνη καὶ λαγῶς περὶ ὀξύτητος ἤριζον. καὶ δὴ προθεσμίαν στήσαντες τοῦ τόπου ἀπηλλάγησαν. ὁ μὲν οὖν λαγῶς διὰ τὴν φυσικὴν ὠκύτητα ἀμελήσας τοῦ δρόμου πεσὼν παρὰ τὴν ὁδὸν ἐκοιμᾶτο. ἡ δὲ χελώνη συνειδυῖα ἑαυτῇ βραδύτητα οὐ διέλιπε τρέχουσα καὶ οὕτω κοιμώμενον τὸν λαγῶν παραδραμοῦσα ἐπὶ τὸ βραβεῖον τῆς νίκης ἀφίκετο.

Ὁ λόγος δηλοῖ, ὅτι πολλάκις φύσιν ἀμελοῦσαν πόνος ἐνίκησεν.

Traducció (lliure)

Una tortuga i una llebre discutien sobre qui era la més ràpida. Per dirimir la discussió, varen decidir fer una cursa. Varen elegir una ruta i varen començar la competició. La llebre va arrencar a tota velocitat i va córrer enèrgicament durant un cert temps. Després, en veure que portava un bon avantatge, va decidir seure sota un arbre per descansar una estona, recuperar forces i després continuar la seva carrera. Però aviat es va adormir. La tortuga, que anava poc a poc, la va atènyer, la va superar i va acabar primera, declarant-se guanyadora indiscutible.

La faula mostra que sovint l'esforç supera una naturalesa indolent.